LM-015/2025

Maritimur Mentanardepil

Livandi siðaarvur, søga og savn

NÝGGJUR DEPIL Á GØRÐUNUM Í VÁGI

Vágs Sóknar Bygdasavn

LM-015/2025

Bakgrund

Í fleiri ár hevur verið arbeitt við ætlan um felags neyst og savn fyri Grindabátarnar í Vági. Nú er ætlanin víðkað til at fevna um ein Maritiman Mentanardepil.

Hvørji eru vit?

- hvør stendur aftanfyri ætlanina

Vágs Sóknar Bygdasavn stendur fyri verkætlanini í tøttum samstarvi við Grindabátarnar í Vági, sluppina Johanna TG 326, og eftirkomararnar hjá A/S J. Dahl á Gørðunum, sum m.a. hava eina røð av týðandi skjølum frá Garða-handlinum í varðveitslu.

LM-015/2025

Maritimur Mentanardepil í Vági

Endamál

Seta á stovn Maritiman Mentanardepil

Við hesari verkætlan settur Vágs Sóknar Bygdasavn á stovn Maritimur Mentanardepil á Gørðunum í Vági.

Tryggja felags siðaarv okkara

Fyri at tryggja varðveitslu av okkara felags siðaarvi og søgu við tilknýti til havið, og tað maritima økið, og handverkið við tilknýti til bátasmíð.

Siðaarvurin atkomiligur fyri almenningin

Og harnæst fyri at gera siðaarvin og søguna atkomiliga hjá almenninginum í skipaðum framsýningarhølum.

LM-015/2025

Á Gørðunum í Vági

Maritimur Mentanardepil í søguligum øki

Týðandi vinnuøkið í Vági og í Føroyum

Økið á Gørðunum í Vági, har A/S J. Dahl hevði virksemi, var eitt av týðandi økinum fyri vinnuliga framburðin í Vági og í Føroyum frá 1870unum fram til 1930ini.

Frá vinnuligum og handilsligum depli

Fyri 120 árum síðani var hetta vinnuligi- og handilsligi miðdepilin í Vági og í økinum var eisini fólkaskúli og kirkja.

Til mentunarligan miðdepil í Vági

Økið á Gørðunum er í dag í stóran mun mentunarmiðdepil í Vági við listasavni, bygdasavni, mentanarhúsi og neystum við gomlum føroyskum bátum. Harumframt eru matstovur, kafe, nano-ølbryggjarí, skeinkistøð og fleiri handlar í økinum.

Føroyski báturin og grindabátarnir í Vági

Ein týðandi partur av livandi mentanararvi okkara

Føroyski báturin

Í øldir var føroyski báturin grundarlag undir húskjum og seinni eisini undir fyritøkum kring landið, soleiðis eisini í Vági.

Grindabátarnir í Vági

Í Vági eru fleiri av teimum gomlu útróðrar-bátunum, 8- og 10-mannafør, varðveittir í upp-runalíki og í dag kendir sum grindabátarnir í Vági. Bátarnir eru 10 í tali.

LM-015/2025

Súðubygdi báturin og UNESCO

Siðaarvurin hjá mannaættini

Grindabátarnir og siðaarvur

Grindabátarnir í Vági eru ein týðandi partur av livandi maritima mentanararvi og siðaarvi okkara. Tann elsti av teimum 10 grindabátunum, Gjógvarábáturin, er smíðaður í 1873.

UNESCO og krøv til Føroyar

Við innskrivingini eru eisini krøv sett føroyska samfelagnum um at tryggja føroyska bátinum og bátasmíð framhaldandi lívføri fyri komandi ættarlið.

unesco
Intangible Cultural Heritage

LM-015/2025

Neyst og framsýning

Maritimur Mentanardepil

Tryggar karmar og atkomiligheit

Í Mentanardeplinum verður neyst til grindabátarnar, har tað eisini verður framsýning av lutum, myndum og søguni, sum hevur tilknýtið til grindabátarnar og grind.

Bátaverkstaður

Í sonevnda Pumpuloftinum, bygt í 1896, sum er fastbygt í Mentanardepilin, verður bátaverkstaður og umstøður til bátasmíð.

LM-015/2025

Vestanbátar og Vágseiðið

Maritimur Mentanardepil

Vágur er sermerkt við, at tað er tvírøtt, rógvast kundi út fyri eystan av Vágsfjørði og fyri vestan út av Vágseiði. Vágseiðið hevur ríkað søgu: Útróður, vestanbátar, neyst, og tráðbanar á Eiðinum.

Í Vági eru varðveittir einstakir av serbygdu "vestanbátunum", sum vórðu brúktir til útróður av Vágseiði. Søgan um útróður av Eiðinum og Vágseiðið verður partur av framsýningini.

- Í 1804 smíðaðu Nólsoyar Páll o.a. Royndina Fríðu, fyrsta skip, sum er smíðað í Føroyum. Hetta er ein týðandi partur av lokalu søguni og maritimu søgu føroyinga.
- Í Vági eru í varðveitslu fleiri lutir eftir Nólsoyar Páll, sum koma at verða partur av framsýningini í Maritima Mentanardeplinum.
- Í Maritima Mentanardeplinum verður framsýning av søguni kring Royndina Fríðu, fyrsta skip, sum er smíðað í Føroyum. Eisini verður framsýning um Nólsoyar Páll.

Fyrsta skip smíðað í Føroyum

Maritimur Mentanardepil

LM-015/2025

Týðandi partur av vinnusøguni

Maritimur Mentanardepil

Í 1860 varð A/S J. Dahl á Gørðunum stovnað. Ein fyritøka, sum hevði reiðarívirksemi, fiskavirking og annað fjøltáttað virksemi.

Í tíðarskeiðinum frá 1880 til umleið 1930 var A/S J. Dahl ein av størstu fyritøkunum í landinum við virksemi bæði í Vági og í úthandlum kring landið.

A/S J. Dahl hevði høvuðs-sætið á Gørðunum. Og í Deplinum verða myndir, frásagnir, og lutir eftir A/S J. Dahl, og ikki minst eitt ríkt skjalasavn.

Fiskaarbeiði

Maritimur Mentanardepil

Søgan um A/S J. Dahl á Gørðunum

Fiskaarbeiðið á Gørðunum var, saman við fiskiskapinum hjá Garðaskipunum, grundarlag undir fyritøkuni A/S J. Dahl á Gørðunum, sum eisini hevði handilsvirksemi í Vági og kring landið. Hendan søgan verður partur av framsýningini.

Fiskaarbeiði og fólkavøkstur

Stóra virksemi bæði á landi og sjógvi dróg fólk úr øllum landinum og skapti stóran vøkstur í Vági. Hesin parturin av søguni verður eisini við í framsýningini.

LM-015/2025

Johanna TG 326

Ein týðandi partur av mentunararvinum

Johanna TG 326 var fyrsta sluppin, sum A/S J. Dahl átti einsamalt. Hon varð smíðað í Rye í suður Onglandi í 1884 og keypt til Vágs í 1894.

Johanna varð í brúk til fyrst í 1970unum. Men lá so í nógv ár við kei í Vági. Í 1981 varð hon tikin upp á land og tá sett í uppruna stand – og flotað aftur í 1987.

Johanna TG 326 er í dag ein týðandi partur av livandi mentunararvi føroyinga og lokalu søguni.

Framsýningin í Maritima Mentanardeplinum fevnir eisini um søguna hjá Johannu TG 326, bæði søguliga partinum og eisini um megnar arbeiðið at fáa varðveitt sluppina í uppruna standi.

Við tað, at sluppin Johanna TG 326 liggur við bryggju í Vági, so verður hon ein natúrligur partur av framsýningini, sum fólk kunnu vitja eftir vitjan á Mentanardeplinum.

LM-015/2025

Vágur og Seinni Heimsbardagi

Maritimur Mentanardepil

Føroyar og Seinni Heimsbardagi

Føroyar eiga sín týðandi leiklut í Seinna Heimsbardaga, tá føroysk skip førdu fisk úr Íslandi og úr Føroyum til bretska marknaðin. Hetta hevði stóran týdning fyri Bretland, sum var í kríggi.

Sluppsavnið hjá Malle Poul

Vág misti nógv undir Seinna Heimsbardaga. 9 skip, sum vórðu heimahoyrandi í Vági, fórust undir krígnum.

Í Vági er savn um Vág og Seinna Heimsbardaga, har modellir eru av teimum 9 sluppunum, sum fórust, og harumframt frásagnir, myndir og lutir. Hendan framsýningin verður flutt í Maritima Mentanardeplilin.

LM-015/2025

Móttøka og felags hølir

Høvuðsinngongdin til Maritima Mentanardeplin er út ímóti Garðatúninum.

Við inngongdina verður móttøkuhøli við kafeøki og sølustað og WC-hentleikum. Ein lítil køkur verður eisini, eins og goymsluhølir.

Á 1. hædd verður grindabátaneyst, framsýningarøkið, skjalasavn og goymsluhølir.

Á 2. hædd verður eisini framsýningøkið, umframt hølir til framløgur, undirvísing og fundir.

LM-015/2025

Ferðavinnan og vitjandi

Maritimur Mentanardepil

Nýtt spennandi tilboð í Suðuroynni

Maritimi Mentanardepilin verður eitt nýtt spennandi tilboð til vitjandi í Suðuroynni. Seinastu árini er orka løgd í at menna ferðavinnuna í Suðuroynni og hetta leggur afturat teimum tilboðunum og møguleikunum.

Undirvísing og framløgur

Í Maritima Mentanardeplinum verða góð hølisviðurskifti til vitjandi skúlaflokkar og bólkar annars.

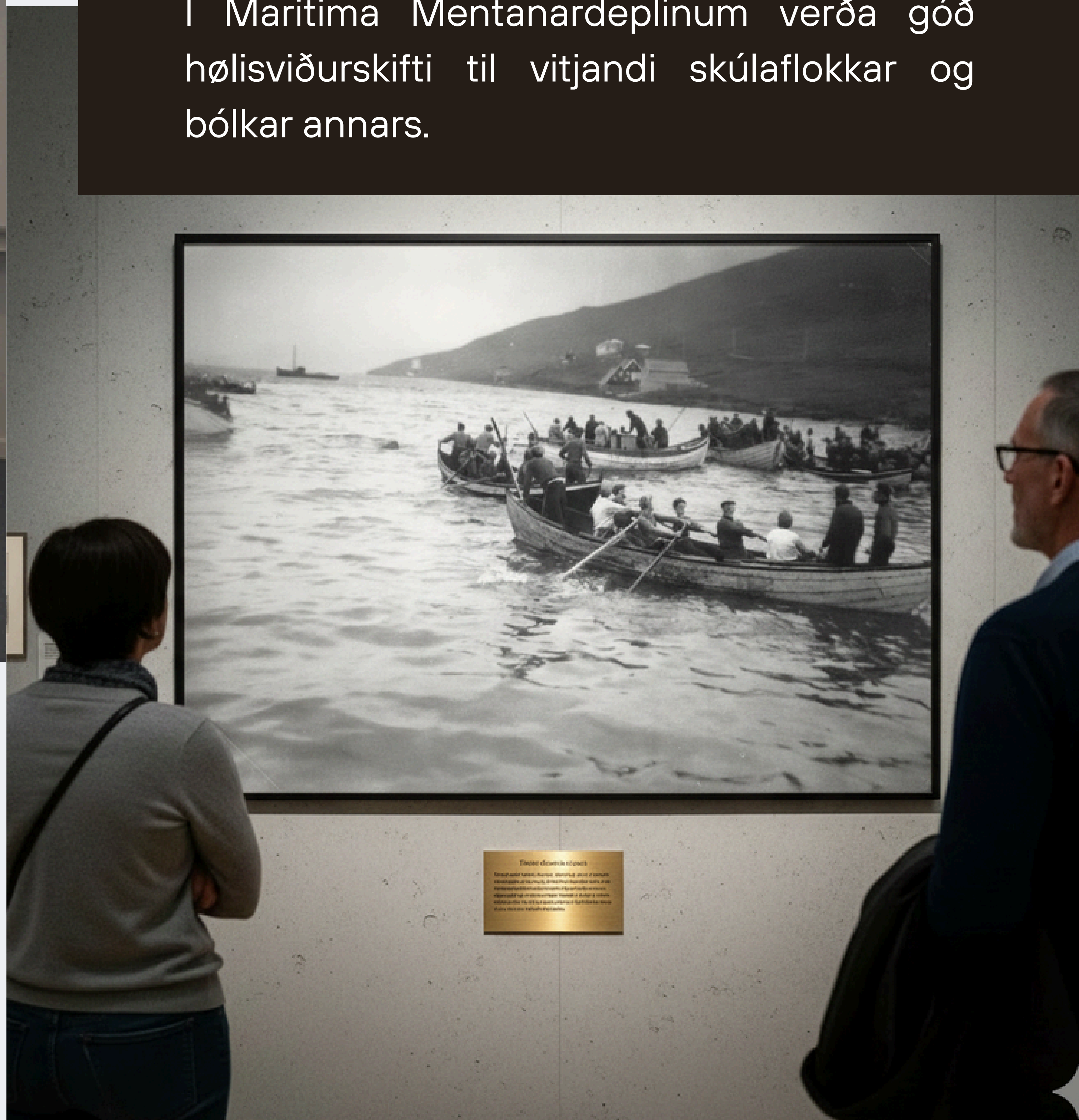

LM-015/2025

Maritimur Mentanardepil

Samanumtøka

Stovnseta Maritiman Mentanardepil í Vági

Til varðveitslu og framsýning av siða- og mentararvi okkara.

Grindabátaneyst og savn

Í Maritima Mentanardeplinum kemur at verða grindabátaneyst og savn við fokus á grind og grindarakstur og á útróður.

Bátasmíð og viðlíkahald av føroyska bátinum

Í Deplinum verður bátaverkstaður til bátasmíð og viðlíkahald av bátum.

Útróður og Vágseiðið

Framsýning við tilknýtið til útróður og søguna kring Vágseiðið.

Skipasøgan: Fyrsta skip smíðað í Føroyum

Fyrsta skip smíðað í Føroyum eigur natúrligt heima í Deplinum.

Lokala vinnusøgan

Lokalu vinnusøgan verður partur av Maritima Mentanardeplinum.

Vágur og Seinni Heimsbardagi

Framsýningin frá Seinna Heimsbardaga verður eisini partur av Deplinum.